Allianssin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi arpajaisverolain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Asia: HE 170/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaisverolain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta
https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+170/2020

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry edistää nuorten osallisuutta yhteiskunnassa sekä kouluttaa, palvelee ja tuo yhteen järjestöissä, kunnissa ja seurakunnissa työtä tai vapaaehtoistyötä tekevät nuorisoalan toimijat. Allianssin jäseninä on yli 130 nuorisojärjestöä ja muuta nuorisoalalla toimivaa yhteisöä - käytännössä kaikki Suomessa toimivat nuorisoalan järjestöt.

1 Veronalennuksen merkitys nuorisotoimialalle

Kiitämme verojaostoa mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa. Arpajaisveron väliaikainen alentaminen osaltaan mahdollistaa toimialan rahoituksen turvaamisen vuonna 2021. Tämä tärkeää, sillä nyt valtaosalta nuorisobudjetin katteena olevat rahapelitoiminnan tuotot laskevat merkittävästi, mutta nuorisotoimialan yhteiskunnallinen merkistys pysyy ennallaan. Hallituksen päätös turvata rahoitus vuoden 2019 tasolle oli merkittävä. Arpajaisveron tilapäisellä alentamisella sekä rahapelitoiminnan tuottojen kompensoinnilla yleisistä budjettivaroista varmistetaan, että nuorisotoimialan ja muiden yleishyödyllisten, rahapelitoiminnan tuotoilla rahoitettujen, toimintojen rahoitus ei romahda noin 10-30 % vuonna 2021[1].

[1] Rahapelitoiminnan tuottojen arvioidaan alenevan noin 350 miljoonaa euroa vuonna 2021. Hallitus esittää 347 miljoonan euron kompensaatiota rahoitettaville toimialoille.Nuorisotoimialalla ilman kompensaatiota olisi leikattu noin 20 % valtion määrärahoista. Noin ⅔ toimialan rahoituksesta on katettu aiempina vuosina rahapelitoiminnan tuotoilla. Eri toimialoilla rahapelitoiminnan tuottojen osuus määrärahojen katteista vaihtelee

2 Pitkän aikavälin rahoitusratkaisut

Jos nuorisobudjetin ja rahapelitoiminnan tuottojen välillä säilytettäisiin kytkös, tämä todennäköisesti[2] aiheuttaisi tarpeen kompensoida rahapelitoiminnan tuottoja myös tulevaisuudessa yleisistä budjettivaroista.

Nuorisobudjetti olisi selkeintä jatkossa kattaa yleisistä budjettivaroista. Näin toimialan rahoitustaso määriytyisi jatkossa perustuen toimialan yhteiskunnalliseen merkitykseen, ei perustuen suomalaisten rahapelaamisen määrään. Nykynäkymä rahapelitoiminnan tuotoista on laskeva - ainakaan ei ole näkymää paluusta vuotta 2020 edeltäneelle tuottotasolle. Jos nuorisobudjetti katettaisiin valtaosaltaan jatkossakin näistä varoista, luotaisiin nuorisotoimialan rahoitukseen laskeva tai alhainen näkymä tilanteessa, jossa nuorisotoimialan yhteiskunnallinen merkitys ei laske. Lisäksi toimiala joutuisi edelleen kantamaan yhteiskunnallista vastuuta rahapelitoiminnasta sen haittailmiöineen.

Nuorisotoimialan rahoituksen pitäminen vakaana on erittäin merkityksellistä. Työssä saadaan aikaan hyötyjä nuorille vain pitkäjänteisellä työllä. Suuri osa työstä - erityisesti järjestöjen työ - on vapaaehtoisuuteen perustuvaa. Siksi valtionavustuksilla on suuret kerrannaisvaikutukset: avustuksilla aikaan saatava pieni määrä ammattimaista toimintaa, rakenteita ja aineellisia resursseja voi mahdollistaa suuren määrän vapaaehtoistoimintaa. Vastaavasti pienikin leikkaus avustuksissa voi kertautua toiminnan määrässä, kun se leikkaa vapaaehtoistoiminnan edellytyksiä[3].

3 Mihin rahoitusta tarvitaan - nuorten hyvinvointi Suomessa

Useat tutkimukset osoittavat, että nuoret Suomessa voivat pääosin hyvin, mutta hyvinvointi eriytyy[4]. Eriarvoistuminen näkyy taloudellisena, terveydellisenä, sosiaalisena, koulutuksellisena kysymyksenä. Esimerkiksi THL:n sivuilla vedetään yhteen tutkimusaineistoja nuorten hyvinvoinnista näin: “Yleisesti nuorten hyvinvointi on parantunut Suomessa 2000-luvulla. Eriarvoisuus on kuitenkin vakava ongelma, vaikka suurin osa nuorista voikin hyvin.“[5]

---

[2] Rahapelitoiminnan tuottojen tulevien vuosien laskunäkymä aiheutuu ennen muuta vastuullisuustoimista, jotka rajoittavat tai hankaloittavat pelaamista, sekä pelaamisen siirtymisestä toimiluvattomiin yhtiöihin erityisesti verkkopeleissä. Vastuullisuustoimet lähtökohtaisesti ovat yhteiskunnallisesti perusteltuja - niiden tavoitteena on vähentää rahapeliongelmia. Kuitenkin rahoituksen näkökulmasta ne osaltaan vähentävät rahapelitoiminnan tuottoja.

[3] Tätä mekanismia kuvaa nyrkkisääntö siitä, että yksi vapaaehtoistoimintaan sijoitettu euro tuottaa noin kuuden euron verran arvoa yhteiskunnalle. Tämä on todennettu esimerkiksi Helsingin yliopiston Ruralia instituutin raportissa: Laasanen, Juhani (2011) Vapaaehtoistyön kansantaloudelliset vaikutukset. Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti. Verkkoviite: https://helda.helsinki.fi/handle/10138/225281. Viitattu: 3.11.2020

[4] Tätä kehitystä kuvaavat esimerkiksi nuorisobarometrit ja THL:n aineistot. Verkkoviitteet: Nuorisobarometrit: https://tietoanuorista.fi/nuorisobarometri/ THL:n aineistot nuorten terveys- ja hyvinvointieroista: https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/elamankulku/nuoret. Viitattu: 3.11.2020

[5] THL: Nuoret - hyvinvointi ja terveyserot. Verkkoviite: https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/elamankulku/nuoret. Viitattu: 3.11.2020

Erityinen hyvinvointiin vaikuttava teema juuri nyt on korona-kriisi. Nuorten kokemukset koronasta ovat hyvin eriytyneitä. Nuorten kokemat ongelmat ovat esimerkiksi ahdistuneisuutta, yksinäisyyttä ja koulunkäynnin vaikeuksia. Tiedot käyvät esille nuorille kevätkaudella 2020 teetetystä #MPKorona-kyselystä[6].

Nuorisotyöllä voidaan ehkäistä syrjäytymistä ja eriarvoistumista. Esimerkiksi Teemu Vauhkosen ja Tommi Hoikkalan tutkimus Syrjäytymisen lasku[7] osoittaa, että nuorisotyö edistää syrjäytymisvaarassa olevien nuorten - niin sanottujen NEET-nuorten[8] - siirtymistä työhön ja koulutukseen sekä ehkäisee syrjäytymistä. Tutkimus osoittaa myös, että kohdennetut toimet vahvistavat julkista taloutta tulonsiirtojen vähenemisen ja maksettujen verojen lisääntymisen myötä. Erityisesti tutkimuksessa tarkasteltiin työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön merkitystä.

Yhteenveto

Arpajaisveroasteen alentaminen on tervetullut toimi vuoden 2021 osalta nuorisotoimialan rahoituksen turvaamisen kannalta. Vuoden 2021 jälkeiseen aikaan tulee valmistautua siten, että kytkös rahapelitoiminnan tuottojen ja nuorisoalan rahoituksen välillä puretaan. Tällöin rahapelitoiminnan tuottojen alentuessa hallituksen ei tarvitsisi pohtia yhä uusia - arpajaisveron laskua vastaavia - innovaatioita voidakseen turvata nuorten hyvinvoinnin edistämisen kannalta olennaiset määrärahat.

Helsingissä 5.11.2020

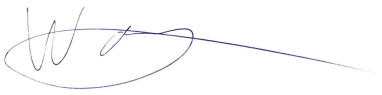

Elisa Gebhard
Puheenjohtaja

Ilmari Nalbantoglu
Va. toiminnanjohtaja

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry

Lisätiedot: Ilmari Nalbantoglu, p. 050 574 1112

---

[6] Allianssi teetti kyselyn yhdessä Nuortenmedia Demin, Väestöliiton, Pelastakaa Lapset -järjestön ja Nuorten mielenterveysseura Yeesin kanssa. Kysely toteutettiin nuorille verkkokyselynä 27.3.-3.4.2020. Siihen vastasi yli 2200 nuorta ympäri Suomea. Vastaajista 13-19-vuotiaita vastaajia 1139.

[7] Vauhkonen, Teemu & Hoikkala, Tommi (2020) Syrjäytymisen lasku – tutkimus syrjäytymisestä, sen kustannuksista ja kohdennetun nuorisotyön vaikuttavuudesta. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 153. Verkkoviite: https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/syrjaytymisen_lasku.pdf Viitattu: 3.11.2020

[8] NEET: “not in employment, education or training”